

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

§. 3. De Theophilo Antiocheno.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

terna Verbi prolatio non nisi late & improprie à veteribus aliquando dicitur generatio Verbi.

§. III.

De Theophilo Antiocheno.

Theophilus Episcopus Antiochenus, ut scribit Bellarmus in lib. de Script. Eccl. sextus ab Apostolo Petro, vixit sub Marco Aurelio Imper. & sub filio ejus Commodio obiit. Scripsit multa eleganter, ut testatur Sanctus Hieronymus in Scriptorum Ecclesiasticorum Catalogo. Utrum de Verbo bene senserit, quaeritur.

RESPONSIO.

Sensit Verbum verum Deum esse.

Prob. ex lib. 4. Allegoriarum in Evangelium secundum Joannem, ubi sic loquitur: In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum. Principium est Deus, Verbum Filius Dei Christus. De quo paterna vox dicit in Psalmo: Eructavit cor meum verbum bonum; id est, Christum, per quem omnia facta sunt... Et Deus erat de Deo natus... & homo erat per matrem. Et inferius: recitatis Christi verbis, Vado ad Patrem, quia Pater major me est, sic prosequitur: Cur igitur alibi ait Jesus, Ego & Pater unum sumus? Sciendum est quod Christus Dominus noster ita verus homo, & verus est Deus; de Patre Deo Deus; de matre homine homo; illic secundum hominem, hic secundum Deum locutus creditur; juxta quam rationem etiam in reliquis, quae aut aequalitatem cum Patre, aut humilitatem ejus humanitatis sonant, facile intellectus patebit.

Secundum Theophilum, Deus Pater eructavit de corde suo, hoc est de substantia sua genuit Verbum suum; unde Verbum est Filius Dei, & fuit semper in Deo qui omnium principium est, etiam ipsius Verbi, per quod creaturae omnes conditae sunt. Verbum autem Christus est, qui Deus est, de Deo Patre natus; & homo, natus de matre homine; atque sicut verus homo est, quia de matris hominis substantia genitus est; ita & verus Deus est, quia genitus est de substantia Dei Patris: quare & Patri aequalis est, & minor: minor secundum humilitatem humanitatis; aequalis vero secundum unitatem & identitatem substantiae.

Frustra nobis objiciuntur ex lib. 2. ad Autolyicum haec Theophili verba, *Deus igitur habens suum sermonem in suis visceribus, genuit eum, cum eum produceret cum sua sapientia ante haec universa. Hoc sermo usus est in mundi creatione, & omnia, quae condidit, per ipsum fecit. Hic principium dicitur, quia omnium est principium, dominatorque omnium, quae per ipsum facta sunt.* Et ista: *Deus quidem universorum Pater loco nec includitur, neque in loco invenitur: non enim est locus, in quo ipse quiescat. Caterum sermo ejus, per quem omnia creavit, existens potentia & sapientia Patris, assumit personam Patris, & Domini universorum, is venit in paradysum sub persona Dei, & cum Adamo colloquebatur. Et ista: *Intellige hoc loco enarrari sermonem perpetuo existentem, & instum in corde Patris Dei. Antequam enim quicquam eorum, quae facta sunt, fieret, hunc consiliarium habuit, ut qui mens & prudentia ejus foret. Cum vero jam condere, quae deliberaverat, instituisset, hunc sermonem genuit prolatum, primogenitum univeree creaturae.**

Haec etenim, quamvis magna ex parte duriora sint, & benigna interpretatione indigeant, haud aegre conciliantur cum catholico dogmate, & iis, quae pro Verbi per se subsistentis divinitate ex Theophilo relata sunt. Itaque Theophilus duplicem agnoscit Verbi productionem, prolationem, generationem, internam scilicet, & externam; internam quidem, quae Pater illum immanenter & intrinsicè produxit, protulit, generavit; externam vero, quae rebus creatis dedit esse per ipsum Verbum, per illum imperando ut essent: vel, si vis, Theophilus hic distinguit Verbi generationem & partum, & Patrem comparat, seclulis imperfectioni-

bus, mulieri uterum gerenti. Juxta Theophilum igitur, sicut mater infantem à se conceptum & generatum & de substantia sua, verum & integrum hominem per se existentem, primum per certum tempus gestat in utero, deinde pariendo edit in lucem; ita Pater aeternus Verbum suum, quod absque concubitu, adeoque solus, solum conceperat & generaverat ab aeterno de tota sua substantia, & per totam aeternitatem verum & integrum Deum, ac per se existentem quasi gestaverat in utero, illud scilicet ut foetum sibi perfectissimè immanentem aeternum generando, tandem aliquando quasi peperit, & in lucem edidit, per illud universa condendo.

Verbum igitur, juxta Theophilum, perpetuò existit in propria hypostasi, & perpetuò instum fuit in corde Patris, hoc est, Patri perpetuò immanfit in propria hypostasi, tamquam verus & genuinus fetus illius, unam & eandem cum eo substantiam habens. Pater Verbum, cum adhuc haberet illud in visceribus suis, hoc est; antequam produceret illud exterius, consiliarium habuit, ut qui mens ejus & prudentia foret; id est, Pater cum Verbo omnia praedestinavit, & praedestinavit communiter in aeternitate, quia una erat mens & sapientia Patris & Verbi; vel, si vis, quia Verbum erat mens & sapientia Patris, licet non tantum; erat enim & est substantia per se existens, cui Pater per generationem primario communicabat & communicat mentem & sapientiam suam.

Cum autem Pater cuncta, quae communiter cum Verbo ordinaverat & statuerat, exequi vellet, tunc quasi peperit Verbum, non postmodum paulatim perficiendum, ut accidit in humanis partibus, sed perfectum ab aeterno Deum, illud exterius producendo; & illud exterius produxit, per illud omnia condendo. Per Verbum enim omnia facta sunt: unde omnium principium est, & dominator. Cum autem dicit Theophilus, Patrem in creatione mundi usum esse Verbo, & Verbum, in amoro Patre, venisse in paradysum, tamquam Patris legatum, comiter intelligi potest, & debet; nec aliud in re intelligit ipse, quam per Verbum facta esse omnia, & Verbum, non Patrem, collocutum esse cum Adamo: vel certe ad summum attribuit Patri notionalem quamdam excellentiam & auctoritatem in Verbum, quacum perfectam in omnibus essentialibus aequalitatem stare posse judicaverunt veteres.

§. IV.

De S. Irenaeo.

S. Irenaeus, ut scribit Bellarm. in lib. de Script. Eccl. Episcopus, & Martyr, natione Graecus, & S. Polycarpi discipulus, Commodio Imperatore, & Eleuthero Pontifice, vixit, & tempore Severi Imperatoris martyrium consummavit. De eo quaeritur quid senserit de divinitate Verbi?

RESPONSIO.

S. Irenaeus catholice sensit de Verbo, & ejus divinitate.

Prob. Sic enim loquitur lib. 3. contra haereses c. 6. Neque igitur Dominus, neque Spiritus sanctus, neque Apostoli, eum, qui non esset Deus, definitivè & absolute Deum nominassent aliquando, nisi esset verus Deus: neque Dominum appellassent aliquem ex sua persona, nisi qui dominatur omnium Deum Patrem, & Filium ejus, qui dominum accipit à Patre suo omnis conditionis, quemadmodum habet illud: Dixit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis, &c. Patrem enim Filio collocutum ostendit; qui & dedit ei hereditatem gentium, & subiecit ei omnes inimicos. Verè igitur cum Pater sit Dominus, & Filius verè sit Dominus, merito Spiritus sanctus Domini appellatione significavit eos... Similiter illud ait Scriptura: Sedes tua Deus in aeternum, virga directionis, virga regni tui. Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem, propterea unxit te Deus, Deus tuus. Utroque enim Dei appellatione significavit Spiritus, & eum, qui ungitur Fi-